

Toelichting op wijziging bekwaamheidseisen

Door onze beleidsmedewerker [Ivo Israel](#)

Op 1 augustus 2017 was de [wijziging van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel](#) een feit. De kern hiervan is dat de bekwaamheidseisen concreter en beter toetsbaar zijn geworden. De implicaties ervan zijn voelbaar op het niveau van de individuele schoolbesturen.

Het onderwijs is volop in beweging. Dit vraagt het nodige van het aanpassingsvermogen van schoolbesturen en leerkrachten. De vraag wie er nu eigenlijk zit te wachten op weer een verandering ligt voor de hand. Over het waarom stelt de [Onderwijscoöperatie](#) in de [Verantwoording herijking bekwaamheidseisen](#) het volgende:

De inbedding van de bekwaamheidseisen in competenties is een belangrijke tekortkoming gebleken. Het competentiemodel is samen met de lerarenopleidingen in 2001 ontwikkeld. Ondanks de publicatie van de huidige bekwaamheidseisen in 2004 en het in werking treden van de Wet BIO in 2006 is het model buiten de context van de lerarenopleidingen verre van algemeen in gebruik. Bovendien wordt in de praktijk met verschillende interpretaties van de competenties, verschillende competenties en verschillende competentiebenaderingen gewerkt. Om doelmatig te kunnen zijn moeten competenties context- en doel-specifiek worden gedefinieerd. Dit leidt tot een enorme elasticiteit van het competentiebegrif en brengt een grote diversiteit van definities en uitwerkingen met zich mee.

Daarnaast stelt de Onderwijscoöperatie dat naast bovengenoemde praktische overwegingen er ook meer theoretische reflecties waren die aanleiding vormden voor deze verandering.

Competentiemodel blijft hetzelfde

De Onderwijscoöperatie stelt ook dat de herijking van de bekwaamheidseisen niet een ander competentiemodel impliceert. Er is géén sprake van een reductie van zeven bekwaamheidseisen naar drie. Zinvol en doelmatig werken met competenties kan wel, maar zal altijd een context-specifieke en situationele uitwerking vergen in combinatie met grote terughoudendheid wat betreft meetbaarheid. Daarom werd bij herijking van de bekwaamheidseisen niet een ander competentiemodel voorgesteld. Evenmin werd voorgeschreven dat lerarenopleidingen of scholen met een andere benadering van bekwaamheidsontwikkeling aan de slag moesten. Het nieuwe voorstel stelt scherp op de inhoud van het beroep en de bijbehorende werkzaamheden. Het professionele karakter van het werk van de leraar wordt op dezelfde wijze uitgewerkt als in de huidige bekwaamheidseisen door in de beschrijving van de werkzaamheden gebruik te maken van een generieke en modelmatige beschrijving van methodisch handelen.

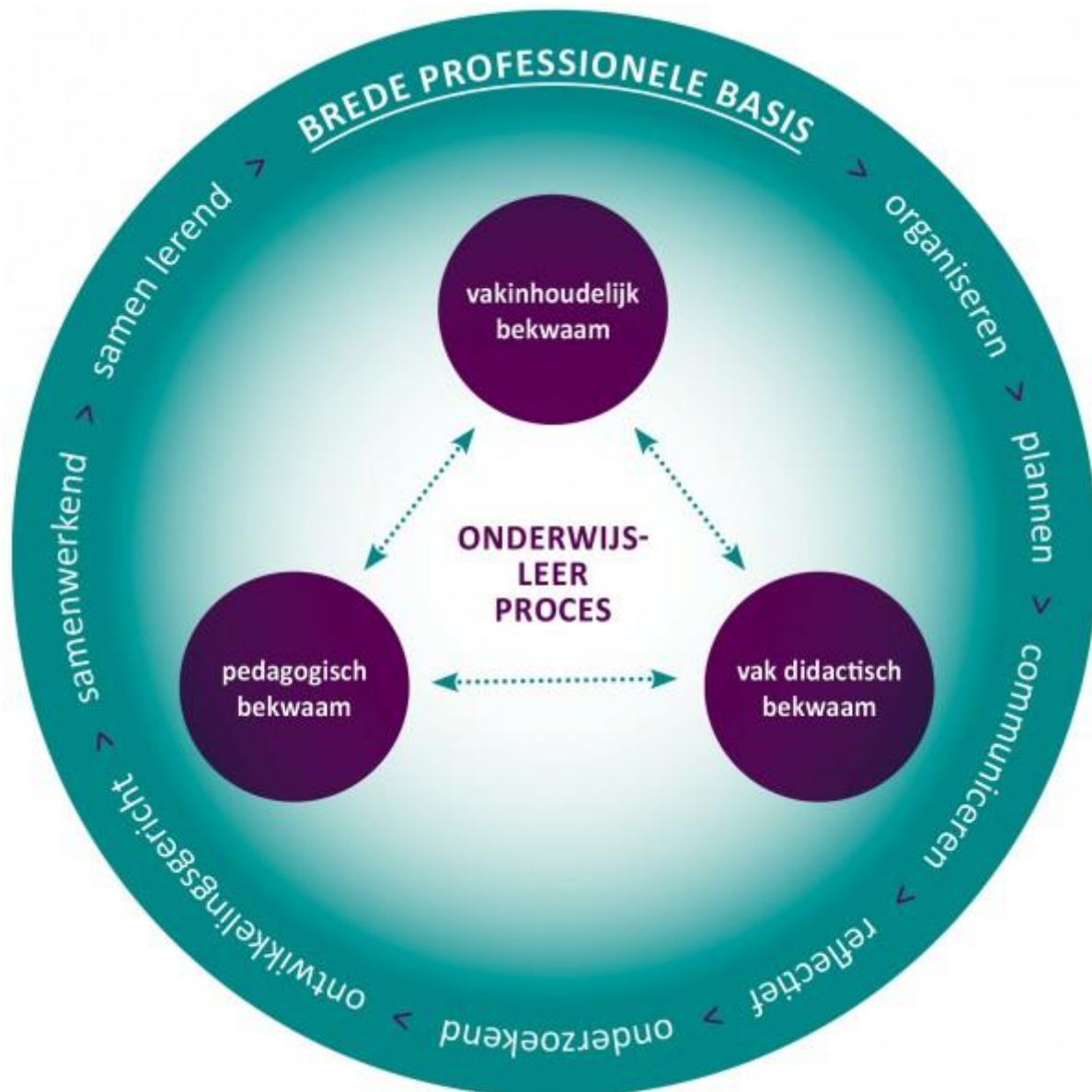
Leren staat centraal

Het zwaartepunt van de wijziging ligt dus niet op de inhoud, maar op de opzet en structuur van de bekwaamheidseisen, waarbij:

- de verbinding met de competenties is komen te vervallen en er een driedeling is gemaakt van vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch bekwaam;
- de formulering concreter en specifiek is gemaakt, omdat de huidige bekwaamheidseisen te algemeen en voor meerdere uitleg vatbaar en moeilijk toetsbaar zijn.

Kortgezegd zijn de algemene beroepscompetenties vervangen door bekwaamheidseisen die het leren door de leerling centraal stellen (zie figuur 1).

Figuur 1: brede professionele basis en kern van het beroep (bron: Onderwijscoöperatie, 2014)

Implicatie scholen

De effecten voor scholen zijn zowel direct als indirect voelbaar. Indirect doordat de bekwaamheidseisen een ijkpunt vormen voor de lerarenopleidingen, die krachtens de Wet op het hoger en wetenschappelijk onderwijs de verantwoordelijkheid hebben om op basis van deze eisen nader invulling te geven aan hun specifieke opleiding(en). Ergo: elke leraar-in-opleiding krijgt direct te maken met de nieuwe bekwaamheidseisen en deze zijn daarmee mede vormend voor de leraar die straks voor de klas staat. Dit gaat dus verder dan de

formele vermelding op het getuigschrift waarin de lerarenopleiding stelt dan de student met succes voldoet aan de wettelijke bekwaamheidseisen.

De effecten zullen zich daarnaast laten voelen op het niveau van de individuele scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Voert u nu uw functionerings- en beoordelingsgesprekken met leraren op basis van de zeven BIO-bekwaamheidseisen? Gebruikt u de bekwaamheidseisen als inhoudelijk vertrekpunt voor uw interne scholing? Of hanteert u deze als toetsingskader in de werving en selectie van docenten? Of wellicht hebt u de resultaatgebieden uit uw functiebeschrijvingen geclusterd aan de hand hiervan? Dan is er werk aan de winkel!

Effect in klas

Leidt het centraal stellen van het leren door de leerling in de bekwaamheidseisen tot een effect in de klas? Het antwoord op die vraag hangt in belangrijke mate af van de bereidheid binnen de beroepsgroep om actief te werken aan de eigen competentie-ontwikkeling. De nieuwe opzet en structuur van de bekwaamheidseisen vormen de spreekwoordelijke kapstok waaraan dit proces verder vorm moet krijgen. De belangrijkste uitdaging voor het bestuur en de schoolleiding lijkt in elk geval gelegen in het op korte termijn in lijn brengen van de eigen HR-ambities met de herijkte bekwaamheidseisen.

Informatie: [ivo.israel](mailto:ivo.israel@vosabb.nl), 06-22939653, iisrael@vosabb.nl